

18.10.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

Asia: Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmä
Asianumero: STM/2645/2017

Lausunto tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietinnöstä

Pyydettyä lausuntona tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietinnöstä Hengitysliitto ry lausuu seuraavaa:

Hengitysliitto ry pitää kaikkia tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietinnön ehdotuksia kannatettavina tupakkalain tavoitteen mukaisina toimenpiteinä, sillä yksittäiset toimenpiteet tai kapea-alainen vaikuttaminen eivät turvaa tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön vähenemistä ja loppumista jo aikaansaadusta muutoksesta ja yleisesti myönteisestä kehityksestä huolimatta.

Jotta terveyttä edistävä kehitys jatkuisi ja tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön sosioekonomisia eroja olisi mahdollista kaventaa, tarvitaan johdonmukaista vaikuttamista ja suunnitelmallisia toimenpiteitä eri tasoilla ja tahoilla. Erityisen tärkeää on seurata ja arvioida toimenpiteiden toimeenpanoa, vaikutuksia ja vaikuttavuutta sekä lainsäädännön ja toimenpiteiden muutostarpeita, joita ajan kuluessa ja toimintaympäristön muuttuessa väistämättä ilmaantuu. Esimerkkinä tästä ovat markkinoilla jo olevat ja sinne tulevat uudet nikotiinituotteet ja niiden sääntely.

Suomen ratifioima tupakkapuitesopimus (FCTC) edellyttää väestön suojelemista tupakoinnin ja ympäristön tupakansavun haitoilta. Tiedetään myös, että tupakointi siirtyy sukupolvelta toiselle perinnöllisinä ja ympäristöstä opittuina vaikutteina. Kyselytutkimusten mukaan ihmiset pitävät terveyttä yhtenä tärkeimmistä arvoista. Myös yhteiskunnan kannalta väestön terveys on merkityksellistä.

Edellä mainituista syistä Hengitysliitto painottaa erityisesti savuttomien ympäristöjen ja tupakoinnin lopettamisen tuen merkitystä yksilön ja väestön terveyteen vaikuttavina asioina.

4.3. Savuttomat ympäristöt

Ympäristön tupakansavulle altistuminen ja sen ehkäiseminen on merkittävä kansanterveydellinen asia. Työssään työntekijä ei saa altistua tupakansavulle, koska se on todettu syöpävaaralliseksi aineeksi. Savuton työympäristö suojaa myös tupakoimattomia passiiviselta tupakoinnilta.

Hengitysliiton näkemyksenä on, että asuinympäristöön tulee soveltaa samaa sääntelyä kuin työympäristöön, sillä tupakansavu on syöpävaarallinen aine riippumatta siitä, missä sitä esiintyy eikä terveydensuojelun näkökulmasta turvallista pitoisuutta ole olemassa.

Hengitysliitto kannattaa mietinnön ehdotuksia tupakointikieltojen laajentamisesta koskemaan kaikkia sellaisia ulkotiloja ja -alueita, jotka ovat alaikäisten käytössä, kuten esimerkiksi leikkipuistot ja uimarannat sekä joukkoliikennepysäkkejä (mukaan lukien ”taksitolpat”).

Hengitysliitto tukee suositusta, että kunnat ja muut julkiset sekä yksityiset toimijat rajoittavat omilla toimenpiteillään tupakointia etenkin sellaisilla ulkoalueilla, joissa oleskelee alaikäisiä tai joissa

18.10.2018

tupakointi muutoin häiritsee alueella oleskelevia ja joissa tupakointi ei vielä ole tupakkalain perusteella kielletty. Tällaisia ulkoalueita ovat muun muassa torit.

Savuttomien asuinympäristöjen turvaamiseksi parveketupakointikiellon hakemista tulee yksinkertaistaa. Sujuvinta olisi, jos taloyhtiö itse tekisi päätöksen ja valvoisi sitä. Hengitysliitto kannattaa asunto-osakeyhtiölain muuttamista siten, että tupakointikiellosta parvekkeilla voidaan päättää enemmistöpäätöksellä.

4.5. Tupakoinnin lopettamisen tuki

Tupakointi on keskeisin työikäisten työkykyä vahingoittava, estettävissä oleva terveysriski. Tupakkatuotteet sisältävät useita myrkyllisiä aineita, jotka aiheuttavat elimistössä solu- ja perimämuutoksia, kudosaivourioita ja lukuisia sairauksia. Myös nikotiini sinänsä on myrkky, joka lisää syöpätautien kehittymistä ja vaarantaa sikiön terveyden. Kohdussa nikotiinille altistuneilla lapsilla on kasvanut riski aloittaa nikotiinituotteiden käyttö. Tupakoivat vanhemmat ja muut aikuiset ovat lisäksi vahva toimintamalli.

Hengitysliitto näkee tarvetta olevan kaikille mietinnössä esitetyille käytännön toimenpiteille riippuvuussairausten hoitamiseksi ja tupakoinnin lopettamisen tuen tehostamiseksi, sillä nykytilanteessa puutteita ja eriarvoisuutta on etenkin tuen saannissa. THL:n kysely tupakka-vieroituksen järjestämisestä ja toteutumisesta kunnissa tehtiin viimeksi vuonna 2012. Tuolloin 82% terveyskeskuksista tarjosi lopettamisen tukipalveluita. Joka kuudennessa terveyskeskuksessa (14 %) näitä palveluja ei ollut tarjolla. Yksilöohjausta järjesti 63 % ja ryhmä-ohjausta 23 % terveyskeskuksista. Tukitoimien vaikutusta ja vaikuttavuutta eli tupakka-vieroituksen onnistumista seurasi säännöllisesti vain 9% ja satunnaisesti 16% terveyskeskuksista. Uudempaa selvitystä ei edelleenkään ole käytettävissä.

Hengitysliitto esittää, että tupakoinnin ja muiden nikotiinituotteiden käytön lopettamiseen saatavissa oleva tuki ja neuvonta tulee olla paremmin tukea tarvitsevien ja heidän läheistensä nähtävissä:

1. Stumppi-neuvonnan yhteystiedot lisätään takaisin tupakka- ja muiden nikotiinituotteiden pakkauksiin. Tiedot poistettiin tupakka-askeista 1.10.2010 voimaan tulleella sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muutoksella tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten merkinnöistä.
2. Kaiken käytettävissä olevan ja etenkin järjestöjen tarjoaman matalan kynnyksen tuen tiedot kootaan yhdelle infosivulle. Tupakoinnin lopettamisen tukipalveluita tarjoavat tahot voivat itse päivittää yhteystiedot palveluistaan tai ilmoittaa ne tiedoksi sivun ylläpitäjälle.

Hengitysliitto pitää tärkeänä mietinnössä esitettyä väestökampanjaa tiedon lisäämiseksi tupakoinnin ja nikotiinin terveyshaitoista. Erityisesti on syytä kiinnittää huomiota nuuskan käyttöön ja uusiin nikotiinituotteisiin, sillä asiantuntijoiden mukaan kansanterveyden kannalta on erityisen haitallista, jos sähkösavukkeita tai nuuskaa käyttäen syntynyt nikotiiniriippuvuus aiheuttaa tavanomaisten savukkeiden käyttöön siirtymisen. Tosiasioita ja virheellisiä kuvitelmia tupakoinnista ja nikotiinituotteista käsittelevä kampanja ei leimaa tai syyllistä ketään.

Tutkimuksessa vuodelta 2017 (Uusi-Seelanti) arvioidaan, että interventiona tupakoinnin lopettamisen tuki (a national quitline service) ja siitä viestiminen väestökampanjalla tuottaa terveyshyötyä, vaikuttaa terveyden epätasa-arvoon ja säästää terveydenhuollon kuluja.

<http://tobaccocontrol.bmj.com/content/early/2017/07/24/tobaccocontrol-2017-053660>

18.10.2018

Hengitysliitto ry

Mervi Puolanne
järjestöjohtajaMaija Kolstela
terveysasiantuntija